

Xilola XAYDAROVA

O'zbekiston Milliy universiteti
 pedagogika va umumiy psixologiya
 kafedrası doktoranti (DSc)

AXBOROTLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA OTA-ONALARNING VIRTUAL-PEDAGOGIK MADANIYATINING NAMOYON BO'LIH SHAKLLARI

Ushbu maqola axborotlashgan jamiyat sharoitida ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatining namoyon bo'lish shakllariga bag'ishlangan bo'lib, bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri sifatida tahlil qilingan. Shuningdek, axborotlashgan jamiyatning shakllanishi tarqatlayotgan axborot hajmining ortishiga, jamiyat muhitidagi axborot mazmunining murakkablashishi bayon etilgan. Ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatining namoyon bo'lish shakllarini o'rganish bir necha bosqichda amalga oshirilishi, o'qitishda ota-onalarning ehtiyojlarini aniqlash, uni tashkil qilish uchun resurslarni izlash, rejalar, dasturlar tuzish, natijalarni baholash alohida qayd etilgan.

Kalit so'zlar: axborotlashgan jamiyat, oila, ota-onalar uyushmasi, virtual madaniyat, ta'lim-tarbiya masalalari, farzandlar, pedagogik madaniyat, internet, onlayn kundalik, onlayn konferensiya, onlayn konsultasiya, media kutubxona, elektron portfel, masofaviy ta'lim, Virtual ko'zgu.

Статья посвящена формам проявления виртуально-педагогической культуры родителей в контексте информированного общества и анализируется как одна из актуальных проблем современности. Также утверждается, что формирование информированного общества увеличивает объем распространяемой информации, сложность содержания информации в социальной среде. Изучение форм проявления виртуальной педагогической культуры родителей должно осуществляться в несколько этапов: выявление потребностей родителей в образовании, поиск ресурсов для его организации, разработка планов, программ, оценка результатов.

Ключевые слова: информированное общество, семья, родительская ассоциация, виртуальная культура, проблемы образования, дети, педагогическая культура, интернет, онлайн-дневник, онлайн-конференция, онлайн-консультация, медиа-библиотека, электронное портфолио, дистанционное обучение, виртуальное зеркало.

This article is devoted to the forms of expression of virtual-pedagogical culture of parents in the context of an informed society and is analyzed as one of the current issues of today. It is also stated that the formation of an informed society increases the volume of information disseminated, the complexity of the content of information in the social environment. The study of forms of expression of virtual pedagogical culture of parents should be carried out in several stages, identification of needs of parents in education, search for resources for its organization, development of plans, programs, evaluation of results.

Key words: informed society, family, parent association, virtual culture, educational issues, children, pedagogical culture, internet, online diary, online conference, online consultation, media library, e-portfolio, distance learning, Virtual mirror.

Kirish. Hozirgi davr jamiyati murakkabligi, beqaror rivojlanishi, turli-tuman ziddiyatlar va ixtiloflar bilan yo'g'rilganligi bilan farq qiladi. Bunday sharoitda XXI asrga yo'naltirilgan prognostik mulohazalarga qiziqish kuchayadi. Aynan bu kabi kontekstda jahon taraqqiyotining rivojlanish yo'llarini belgilovchi axborotlashgan jamiyatning shakllanishi o'rganiladi. Jamiyatning yangi – axborotlashgan holati genезisi – deyarli umume'tirof etilgan mavqega erishdi. Axborotlashgan jamiyatning vujudga kelish jarayoni axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslanadi. XX asrning ikkinchi yarmida axborot ustuvorligi rivojlanish resursi sifatida ajraladi. Agar axborot jamiyat rivojlanishining avvalgi bosqichida hal qiluvchi rol o'ynamagan bo'lsa, endilikda vaziyat tubdan o'zgardi.

Asosiy qism. Axborot rivojlanishning "yordamchi" omilidan istiqboldagi resurslardan biriga aylanmoqda. Axborot modda va energiyani birmuncha to'ldirgan holda inson faoliyatining tuzilishi va tasnifiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy axborot va telekommunikatsion texnologiyalar faqatgina biz yaratayotgan mahsulotlar va ko'rsatayotgan xizmatlarimizgagina ta'sir qilib qolmay, balki bizning bo'sh vaqtimizni qanday o'tkazishimizga hamda o'z fuqarolik burchimizni qay tarzda amalga oshirishimizga ham ta'sir o'tkazadi. Ular jamiyatning jamiyatning ijtimoiy tuzilmasida, iqtisodiyotda, demokratyaning rivojlanishida ro'y berayotgan o'zgarishlarga ham hal qiluvchi ta'sir ko'rsatadi. Axborotlashgan jamiyat qandaydir ideal tarzda kelajakning mavhum, mushohadaga asoslangan loyihasi emas, balki u aniq, obyektiv belgilarga egadir. Bunday vaziyatda axborot, axborot texnologiyalari ko'plab tadqiqotchilar e'tiborining obyektiga aylanadi. Undan tashqari, axborotlashgan jamiyat, jahon telekommunikatsiya

bozorining, Internetning rivojlanishi mavzusi mamlakatimiz va xorijda chop etilayotgan yetakchi jurnallar sahifalaridan tushmayapti. Ushbu mavzuga bag'ishlangan ulkan hajmdagi axborotni Internet saytlaridan olish mumkin.

Axborotlashgan jamiyatning shakllanishi tarqatilayotgan axborot hajmining ortishiga, jamiyat muhitidagi axborot mazmunining murakkablashishiga olib keladi. Shu bilan birga axborotning aylanishi, saqlanishi va uzatish jarayoni, shuningdek, yangi axborotning doimiy oqimi sotsial subyektlarida atrofdagi tabiat va jamiyat dunyosi bilan uzluksiz ravishda axborot aloqasida bo'lishiga zaruriyat tug'diradi. Boshqa tomondan axborotni uzatish vositalari, kelayotgan axborotning shakli va mazmuni odamlar ongiga to'g'ridan-to'g'ri va yashirincha katta ta'sir qilgani potensialiga ega bo'lib, alohida odamlar va omma psixologiyasiga ta'sir qiladi. Bunday ta'sir muntazam ortib boradi. Bu holat jamiyatning axborot xavfsizligi sohasidagi muammolarni aks ettiradi va axborot muhiti, vositalari hamda axborotni uzatish usullarining, ayniqsa ommaviy axborot vositalarining kuchini o'rganish dolzarb masala sifatida ko'ndalang qo'yiladi.

Hozirgi kunda dunyodagi OAVlarning turli g'oyalarga moslashuvchanlikdagi roli qandaydir xavf haqidagi hissiyotlarni keltirib chiqarmoqda. Chunki ko'pgina mualliflar OAVlarni mahsulot axborotlashgan qurol bo'lib qoldi deb hisoblasalar, ba'zilar uni "to'rtinchi hokimiyat" sifatida ko'rmoqdalar. Shuning uchun ham axborotdan turli maqsadlarda foydalanish muammolari jamoatchilikda asoslangan qo'rquvni keltirib chiqarmoqda. Bu holat axborotlashgan jamiyatda ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatining namoyon bo'lish shakllarini tadqiq qilish dolzarbligini tasdiqlaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" 2019-yil 3-maydagi PQ-4307 son Qarori ijrosini ta'minlash, shuningdek, yoshlarni mustaqil hayotga dunyoqarashi keng, faol fuqarolar etib tarbiyalash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori 2019-yil 31-dekabrda tasdiqlandi. Ushbu Konsepsiyada ota onalarning farzand tarbiyasi bo'yicha bilimlarini, pedagogik madaniyatini oshirish, ommaviy axborot vositalari, shu jumladan, Internet jahon axborot tarmog'i orqali tarqatilayotgan g'arazli axborotlar, odob-axloqni yemiruvchi illatlar, yoshlarni zalolatga boshlovchi buzg'unchi g'oyalarga qarshi sog'lom dunyoqarashni shakllantirishga qaratilgan alohida chora-tadbirlarga e'tibor berilgan.

Shuningdek, oilada ota-onalarning farzand tarbiyalash metodlariga oid bilimlarini muntazam oshirib borish maqsadida: bola tarbiyasida milliy tarbiya metodlari va zamonaviy pedagoglarning ilg'or yutuqlaridan samarali foydalanish; mahallalardagi "Ota-onalar universitetlari"da ota-onalar uchun farzandlarda yoshiga mos ijtimoiy kompetensiyalarni tarbiyalash bo'yicha treninglar o'tkazish; "Tarbiya maktabi" rukni ostida ota-onalar, pedagoglar uchun teleko'rsatuvlar, bolalar, yoshlar uchun rasmlar bilan bezatilgan yorqin, rang-barang qo'llanmalar, multimedia mahsulotlari kabi didaktik materiallar turkumini yaratish; uzluksiz ma'naviy tarbiya amaliyotida to'plangan ijobiy tajribani ommalashtirish maqsadida "Yosh ota-onalar kitobi" va boshqa metodik qo'llanmalar asosida multimediali taqdimotlar seriyasini yaratish va ota-onalarga tarqatish mexanizmi yo'lga qo'yiladi. Jamiyatda ijtimoiy-ma'naviy muhitni sog'lomlashtirish, oilaviy qadriyatlarimizga zid bo'lgan turli ma'naviy tahdidlarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirishga qaratilgan profilaktik tadbirlarni tashkil etish, hududlar bo'yicha oilalarda sog'lom tarbiyaviy muhitni yaratish va ota-onalarga tarbiya usullarini o'rgatishga qaratilgan maqsadli va manzilli targ'ibot tadbirlari va treninglar o'tkaziladi [2].

Ota-onalar farzandlarining birinchi tarbiyachilari va o'qituvchilari hisoblanadi. Jamiyatning bir bo'g'ini bo'lgan oilada bolaning jismoniy, aqliy, hissiy rivojlanishi ta'minlanadi. Shuning uchun ham O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida "Oila jamiyatning asosiy bo'g'inidir hamda jamiyat va davlat muhofazasida bo'lish huquqiga ega" - deb belgilab qo'yilgan [1].

Oila a'zolarining ta'lim darajasi, manfaatlari farzandlarning intellektual rivojlanishiga, madaniyatning qaysi qatlamlarini o'rganishiga, ta'limni davom ettirish va o'z-o'zini tarbiyalashga intilishiga ta'sir qiladi. Oila insonning ijtimoiy me'yorlarni egallashida muhim ahamiyatga ega, insonning ijtimoiy va millatlararo munosabatlarda namoyon bo'ladigan asosiy qadriyat yo'nalishlarini shakllantiradi, shuningdek, uning turmush tarzini, intilish doiralari va darajasini, hayotiy intilishlarini, rejalari va ularga erishish yo'llarini belgilaydi. Oilaning qadriyatlari va muhiti uning o'zini o'zi rivojlantirish uchun muhit va uning a'zolarini o'zini o'zi anglash maydoniga aylanishini belgilaydi. Oilada ota-onalar o'z farzandlariga o'rnak daraja bo'lishi, oilasi farzandlari uchun kerakli faoliyat bilan shug'ullanishi, ertadan-kechgacha internet, kompyuter, televizor oldida behuda vaqt o'tkazmasligi, har bir narsadan me'yor jihatidan foydalanishni amaliy tarzda ko'rsa bilishi kerak. Har bir ota-onalar oilasida rejali ish yuritilishini, ma'lum soatda farzandlari kerakli narsani ko'rishi, eshitishi va o'qishini nazoratga olishi (albatta virtual nazorat) shart. Axborot va matbuot vositalarida ma'lumotlar ko'pligi, ularni foydali tomonlaridan kengroq foydalanishni va zararlilaridan chetlashishni ota-onalar oila a'zolariga dasturulamal qilib berishi zarur [5].

Ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki jamiyatimiz rivojlanishining ajralmas qismidir. Ta'limning barcha darajalarida davlat ta'lim standartlarini joriy etish, ikkinchisining ota-onalik qobiliyatini oshirish va bolalarni muvaffaqiyatli ijtimoiylashtirish maqsadida o'quv tashkilotlari o'quvchilarining oilalari bilan faol o'zaro aloqalarining yangi usullarini izlashni talab qiladi.

Ota-onalarning pedagogik, psixologik, huquqiy, sog'liqni saqlash sohasidagi vakolatlari, AKT masalalari bola taqdiri uchun javobgarlikni shakllantirish, maktab taqdirida yetarli darajada idrok etish va shaxsan ishtirok etish uchun raqib sifatida emas, balki ittifoqchi sifatida ish yuritish talab etiladi. O'z intellektual salohiyatini oshirish ota-onalarga ta'lim jarayonining to'liq ishtirokchilari bo'lishiga imkon beradi.

Bugungi kunda birinchi bosqich maktabida ota-onalar bilan ishlash uchta yo'nalishda amalga oshiriladi - ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki, o'quv jarayonini boshqarishda ishtirok etish va ota-onalar tarbiyasi doirasida ularning vakolatlarini oshirish muhim ahamiyatga ega. Shu o'rinda ta'kidlash kerakki, ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki ota-onalarning ochiq darslarda va sinfdan tashqari ishlarda muntazam qatnashib turishini o'z ichiga oladi. Butun oila, maktab va mahalla faoliyatida, oilaviy loyihalarda, bolalar va ota-onalar uchun ijod kunlarining bevosita ishtirokchisiga aylanishi mumkin. Ta'lim jarayonini boshqarishda ota-onalarning ishtiroki ham muhim sanaladi. Bunday holda, ota-onalar maktab kengashi, maktab vasiylar kengashi, ota-onalar sinf qo'mitasi va jamoat nazorati qo'mitasi ishlarida ishtirok etadilar, ota-onalar yig'ilishlarini, tarbiyaviy va sinfdan tashqari ishlarni tashkil qiladilar. Ota-onalar boshqa ota-onalar yoki ularning o'rnini bosadigan shaxslar bilan muntazam o'zaro aloqada bo'ladilar. Hatto ular o'z shaxsiy tashabbuslari asosida to'garaklar, seksiyalar, klublar, teatr va musiqa studiyalarini tashkil qilishlari ham zarur hisoblanadi.

Individual va jamoa tarzida amalga oshiriladigan ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini oshirish bugungi kunda eng ko'p mehnat talab qiladigan yo'nalishdir. Ota-onalar bilan ishlash arsenaliga individual konsultatsiyalar, treninglar, suhbatlar, bolani uyda ko'rish, ota-onalar yig'ilishlari, pedagogik ma'ruzalar, ilmiy-amaliy konferensiyalar, ota-onalar universitetlari kiradi. Birinchi bosqich maktablari uchun an'anaviy bo'lgan tarbiyalash muammolariga bag'ishlangan ota-onalarning yillik yakuniy ilmiy-amaliy konferensiyalari o'quv yili davomida juda ko'p mehnatsevarlikni talab qiladi. Bunday anjumanlar uchun ota-onalar ishtirokidagi o'quv-tarbiyaviy jarayonlarning monitoringi, fotosuratlar, kitob stendlari, o'quvchilarning ish ko'rgazmalari, musiqiy dasturlar, maktabga ekskursiyalar, ota-onalar uchun konferensiya mavzusida tavsiyalar tayyorlanmoqda. Pedagogik ma'ruza xonasida tarbiyaning zamonaviy muammolariga ota-onalar e'tiborini jalb qilish maqsadi ko'zlangan. Ushbu shakl ota-onalarni ta'lim nazariyasi asoslari to'g'risida tizimli bilimlar bilan jihozlashni o'z ichiga oladi. Bunday pedagogik universal ta'lim parallel sinflarni birlashtirishi mumkin. Ko'pgina maktablarda ota-onalar uchun pedagogik bilimlar universitetlari mavjud bo'lib, ular ma'ruzalar va pedagogik universal ta'lim bilan taqqoslaganda, tarbiya nazariyasini o'zlashtirish uchun ota-onalar bilan ishlashning ancha qiyin shakli hisoblanadi. Universitetlar ma'ruza kurslari bilan bir qatorda seminarlarni ham taklif qilmoqdalar. Albatta, har bir ota-ona auditoriyasi ushbu shaklda ishlashga tayyor emas. Va ko'pincha maktablarda soddalashtirilgan "Ota-onalar universitetlari"ni tashkil etish tajribasi boshqa davlatlarda mavjud.

Ochiq eshiklar kuni katta tayyorgarlikni talab qiladi. Ammo bugungi kunda ushbu shakl deyarli har bir ta'lim muassasasida qo'llaniladi va bunday tadbir uchun juda ko'p ssenariylar mavjud. Ota-onalar yig'ilishlari - tashkiliy, joriy, tematik, yakuniy, maktab miqyosidagi, sinf yig'ilishlari, ularning barchasi ota-onalar bilan umumiy va oilada va ta'lim muassasasida bolalarni tarbiyalashning dolzarb masalalarini muhokama qilishga qaratilgan. Sinfdagi ota-onalar yig'ilishlari an'anaviy ish shakli bo'lib, yig'ilishlarni o'tkazish metodikasini takomillashtirish kerak. So'nggi yillarda ota-onalar bilan hamkorlikning yangi shakllari paydo bo'ldi: seminar-treninglar, pedagogik yashash xonalari, pedagogik brifinglar, ota-onalar klublari, o'quvchilar konferensiyasi, kim oshdi savdosi, ishbilarmon o'yin, davra suhbat, master-klass, pedagogik laboratoriya va boshqalar shular jumlasidandir. O'qituvchilar oilaviy ta'lim va tashqi ta'lim sharoitida individual ta'lim dasturlari bo'yicha o'qiyotgan bolalarning ota-onalariga hamrohlik qilishadi.

Ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatining namoyon bo'lish shakllarini o'rganish bir necha bosqichda amalga oshiriladi: o'qitishda ota-onalarning ehtiyojlarini aniqlash, uni tashkil qilish uchun resurslarni izlash, rejalar, dasturlar tuzish, natijalarni baholash shular jumlasidandir. O'qituvchi ota-onalarni o'qitish dasturlari uchun material tanlaydi, bu bola shaxsining psixologik-pedagogik xususiyatlarini o'rganishga asoslangan, bolalarning yosh xususiyatlariga, ota-onalarning in'ikosiga mos keladi. O'qituvchi dasturning ma'lum bir bo'limining ta'lim maqsadlariga muvofiq ravishda ota-onalar bilan mashg'ulotlarni quradi, dasturda ko'rsatilgan vazifalarni hal qilishga hissa qo'shadi.

O'zgaruvchanlik ta'lim va tarbiya masalalarida oilalarni qo'llab-quvvatlash texnologiyalarida, har bir o'qituvchi tomonidan ma'lum bir ta'lim muassasasining ehtiyojlari va vazifalari, pedagogik kompetensiyani

oshirish jarayonining mazmuni asosida mualliflik dasturini yaratish imkoniyatida amalga oshiriladi. Turli yosh toifasidagi ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini oshirish uchun belgilangan o'quv materiallarni mustaqil ravishda tizimlashtirish qobiliyati, tarbiyaning turli shakllaridan, o'qitish metodlaridan foydalanish orqali amalga oshiriladi.

Ishlab chiqilgan dasturlarni amalga oshirish uchun ota-onalar ta'limini tashkil qilishning turli texnologiyalaridan foydalanishi mumkin: bola rivojlanishining turli bosqichlarida oilaviy ta'lim jarayonini doimiy psixologik va pedagogik qo'llab-quvvatlash, iloji bo'lsa, barcha oila a'zolarini ta'lim muammolarini hal qilishga jalb qilishdan iborat.

Bolalarni tarbiyalashda oilalarni qo'llab-quvvatlash dasturlari va texnologiyalari ota-onalarning har bir guruhi uchun ajratilgan: yoshi, ma'lumoti, ota-onaning kasbi, oilaning tarkibi va turi, bolani tarbiyalash bo'yicha individual talab hisoblanadi. Ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini oshirishga qaratilgan yondashuv ulardan jiddiy nazariy, ijodiy tayyorgarlik uchun juda ko'p vaqt talab qiluvchi jarayondir. Bunday tadbirlarni tayyorlash va amalga oshirish uchun katta vaqt sarflanishi har doim ham o'zini oqlamaydi. Hamma ota-onalar ish bilan bog'liq tavsiya yetilgan tadbirlarda qatnashmaydi. Odatda yiliga 3-4 marta o'tkaziladigan ota-onalar vakolatlarini sifat jihatidan oshirish va maktab miqyosidagi tadbirlarga mutaxassislarini taklif qilish masalasi hal qilinmaydi.

Ko'p o'qituvchilar ota-onalar bilan deklarativ muloqot usulini, oilaga ta'sir ko'rsatishning xarakterini, bir xil ish shakllarini - suhbatlar, ota-onalarning an'anaviy yig'ilishlarini tanlashni davom ettirmoqdalar va bu ota-onalarning qiziqishlariga, ota-onalar yig'ilishlarida qatnashishni istamasligiga olib keladi.

Bugungi kunda o'quv jarayonida telegramm kanallar, onlayn konsultatsiyalar, onlayn kundaliklar, elektron kitoblar, interaktiv ta'lim, masofaviy o'qitish axborot ta'limi texnologiyalari jadal rivojlanib, o'z o'rnini egalladi. Pedagogikadagi yangi axborot texnologiyalari ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshirishning an'anaviy shakllarini sezilarli darajada takomillashtirishga imkon beradi: turli yoshdagi bolalarni tarbiyalash va rivojlantirishning turli masalalarini muhokama qilishga bag'ishlangan ma'ruzalar, suhbatlar va boshqalar bu jarayonda muhim ahamiyat kasb etadi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalari tufayli oilalarga yordam berish juda samarali va o'z vaqtida amalga oshiriladi. Sayt, mobil ilova ota-onalarga bolani tarbiyalash, oilada vujudga kelgan muammolar to'g'risida o'z vaqtida maslahat bera oladi va shu sababli ta'lim jarayonining bevosita ishtirokchilari bo'lgan ota-onalarning vakolatlarini oshiradi.

Muhokamalar va natijalar. "Ota-onalar uchun ta'lim" veb-sayti - pedagogik, psixologik, ijtimoiy, shaxsiy, ta'lim, sog'liqni saqlash, huquqiy, AKT masalalarida birinchi bosqichda o'quvchilarning ota-onalari uchun innovatsion loyihalar yaratilmoqda.

Saytning asosiy vazifalari:

- istalgan vaqtda yordam so'rashi mumkin bo'lgan ota-onalar uchun doimiy, ochiq kirish joyini yaratish;

- ota-onalar uchun pedagogik, psixologik, huquqiy, tibbiyot, AKT va ijtimoiy sohalarida yetakchi mutaxassislarini jalb qilgan holda axborot, maslahat va ta'lim xizmatlarini ko'rsatish;

- ota-onalar uchun ta'limning normativ hujjatlari bazasini yaratish;

- ota-onalar uchun modulli kurslar bazasini yaratish;

- birinchi darajali maktab o'quvchilarining ota-onalari uchun masofaviy modulli treningni o'tkazish (barcha toifadagi ota-onalar va oilalar turlari uchun);

- masofaviy, oilaviy musobaqalarni, loyihalarni tashkillashtirish va o'tkazish;

- ota-onalarning elektron portfelini yaratish;

- ota-onalar jamoasini yaratish va shakllantirish;

- masofaviy ota-onalar klublarini tashkil etish;

- birinchi bosqich maktabida parallel ravishda masofadan turib ota-onalar uchrashuvlarini tashkil etish va o'tkazish;

- boshqa saytlar va boshqa mamlakatlarning ta'lim hamjamiyati vakillari bilan hamkorlikni tashkil etish.

Saytning asosiy qismida tashkilotchilar, ota-onalar, o'qituvchilar, mutaxassislar, sheriklar haqidagi ma'lumotlar, sharhlar mavjud bo'ladi. Ushbu bo'limda siz masofaviy ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari uchun o'z ishlarini rejalashtirishga yordam beradigan tadbirlar taqvimini topishingiz mumkin, shuningdek masofaviy modulli kurslarda qatnashgan va loyihalarda, tanlovlarda, ota-onalar yig'ilishlarida qatnashganlar uchun minnatdorchilik va sertifikatlarini joylashtirilgan bo'ladi. Birinchi bosqich maktab o'quvchilarining ota-onalari uchun "Media kutubxonasi" bo'limida maktab va oila o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning me'yoriy-huquqiy bazasi taqdim etilgan bo'lib, bu oila va oila o'rtasidagi hamkorlikning boshlanish bosqichida muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar bugungi kunda ta'lim xizmatlarining ijtimoiy

mijozlari, bolaning huquqlari va manfaatlarini himoya qiluvchilardir, ular ta'lim sifati bo'yicha mutaxassis bo'lishi mumkin. Maktab tizimi ota-onalarning ta'lim tashkilotining ustavida nazarda tutilgan vasiylik kengashi, menejment, kuzatuv kengashlari va boshqa kollegial boshqaruv organlarida ishtirok etishini ta'minlaydi. "Media kutubxonasi" bo'limida ota-onalar "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi", "O'zbekiston Respublikasida ta'lim to'g'risida"gi qonun, "Davlat ta'lim standartlari"ni o'rganishlari mumkin. Shuningdek, ular asosiy ta'lim manbalariga foydali havolalarni topishingiz mumkin. Mutaxassislarning ushbu hujjatlar va manbalar haqidagi sharhlari ota-onalarga ta'limning ko'plab zamonaviy tushunchalarini va ta'lim muassasasi bilan huquqiy munosabatlarni tushunishda yordam beradi.

"Ota-onalar yig'ilishlari" bo'limida ular ota-onalarning tematik yig'ilishlariga onlayn tarzda tashrif buyurishlari mumkin: "Oilaviy tarbiya", "Birinchi sinfga moslashish davri", "Maktabda o'rganish", "Maxsus bolalar", "Kasb-hunar taqdirini belgilash birinchi bosqich maktabi", "Hissiy intellektni rivojlantirish" va boshqalar. Shuningdek, ushbu bo'limda bolalarning yoshi bo'yicha ota-onalar yig'ilishlari materiallari keltirilgan bo'lib, bu birinchi bosqich maktabining ota-onalariga bugungi kunda tarbiya masalalari bilan shug'ullanish va kelajakka qarashga imkon beradi. Ota-onalar bir necha marotaba materialni ko'rishlari mumkin, materialning vizual qo'shimchalari prezentatsiyalar, videofilmlar shaklida uni o'zlashtirishga va amalda qo'llashga yordam beradi. Saytda ota-onalar materialni sharhlashlari, o'zlarining tajribalari haqida gaplashishlari va ota-onalar va pedagogik jamoatchilik tomonidan qo'llab-quvvatlashlari mumkin. Bularning barchasi ota-onalarning to'g'ri pozitsiyasini shakllantirishga yordam beradi, bu bolaning maktabga borgan birinchi yillarida juda muhim hisoblanadi. Saytda ota-onalar klublari tashkil etiladi: "Oila", "Olimlar fikri", "Virtual ko'zgu", "Kasb-hunarga ko'rsatma", "Otalar klubi", "Bizning ijodimiz", "Buvilar va bobolar klubi". Ushbu bo'limning asosiy vazifasi ota-onalarga o'zlarini pedagogik madaniyat asoslari bilan qurollantirish, pedagogik fikrlashni rivojlantirish, ularning imkoniyatlarini ko'rish, bolalarni tarbiyalash uchun mas'uliyatni his qilish va shu sababli ma'naviy jihatdan boy, axloqan pok va jismonan sog'lom bo'lib yetishishlari uchun sharoit yaratishdir.

Klublar faoliyati ma'lum bir vaqtda suhbatda amalga oshiriladi va ota-ona rishtasi shaklida bo'lib, ular farzandlarini tarbiyalashda turli vaziyatlarni muvaffaqiyatli qilishi, ziddiyatli vaziyatlarni bartaraf etish tajribasini taqdim eta olishi va turli fikrlar bilan tanishishi mumkin.

"Ota-onalar uchun portfel" bo'limida ota-onalar farzandiga shaxsiy yutuqlar portfelini to'g'ri tashkil qilish va to'ldirishda qanday yordam berish kerakligi haqidagi savolga nafaqat javob topadilar, balki onlayn tarzda shaxsiy maslahatlashuvlardan so'ng ota-onalar o'z oilasini yoki o'zlarining shaxsiy portfelini tashkil qilishlari mumkin. Bu ishda bobo va buvilar ishtirok etishi talab etiladi. "Tanlovlar" bo'limida ota-onalar "Men o'qimishli ota-onaman" tanlovida qatnashishlari mumkin, ularning maqsadi bolalarni tarbiyalashda ota-onalarning malakasini oshirishdir. Ota-onalar bir yoki bir nechta nominatsiyalarda ishtirok etishlari kerak bo'ladi.

Xulosa ularning har biri uchun amalga oshiriladi. Taxminlarga ko'ra, tanlovda ishtirok etgandan so'ng, ota-onalar o'z farzandida o'rganilgan muloqot algoritmini har kuni amalda qo'llashlari, oilada do'stona muhitni saqlab qolishlari mumkin. "Kadrdagi pedagogik jarayon" ijodiy tanlovida butun oila ishtirok etishi shart. Bu tanlov uchun oiladagi tarbiya jarayoni lahzalarini aks ettiruvchi fotosuratlar kerak bo'ladi. Bunday asarlarning mualliflari barcha oila a'zolari bo'lishi mumkin. "Loyihalar" saytining alohida bo'limidir. Uning tarkibi "Men farzandim haqida risola yozayman" kabi elektron nashriyot loyihalari va "Ota-onalar uyushmasi" jurnalidan iborat bo'ladi. Ushbu loyihalarda faqat ota-onalar muallif rolini o'ynaydilar xolos. "Ota-onalar g'oyalari festivali" loyihasida ota-onalar farzandlar tarbiyasida o'zaro fikr almashishlari maqsadga muvofiq.

Masofaviy modul kurslari "Ota-onalar uchun ta'lim" veb-saytida tashkil etiladi. Ota-onalar uchun masofaviy modulli kurslar muntazam ravishda olib boriladi. Shuningdek, nazariy asoslangan dasturlar ishlab chiqiladi va ular asosida bilimlarni uzatiladi, dastur ishtirokchilari o'rtasida tegishli g'oyalar yoki ko'nikmalar shakllantiriladi. Birinchi bosqich maktab o'quvchilari oilaviy ta'limining turli yo'nalishlari bo'yicha qiziqarli va samarali ishlarni tashkil etishga qaratilganligi bilan alohida ajralib turadi.

Birinchi darajali maktab o'quvchilarining ota-onalari uchun masofaviy modulli kurslar ota-onalar vakolatlari, nomi bilan tematik bloklarga birlashtirilgan bo'lib, ular quyidagilar: pedagogik, psixologik, ijtimoiy, shaxsiy, sog'liqni saqlash, qonuniy, AKT muammolari.

Bugungi kunda saytda olib borilayotgan bunday ishlar ota-onalar uchun nimalar yetishmasligini tushunishga imkon beradi, ammo o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi an'anaviy aloqa bekor qilinmaydi. Ushbu aloqa jarayoni ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini oshirish uchun interaktiv usullarga o'tishga, dasturlarni individualizatsiya qilishga yordam beradi.

"Ota-onalar uchun ta'lim" veb-saytida doimiy ravishda onlayn treninglar, onlayn seminarlar, onlayn konferensiyalar, onlayn konsultatsiyalar, festivallar, tanlovlar va elektron portfel bilan ishlash kabi ruknda

o'tkaziladi. Ota-onalar esa o'zlarining ijodiy ishlarda o'z farzandlari haqida risola, qo'llanmaning bir qismini yozishlari va onlayn dasturlarda qatnashishlari kerak bo'ladi. Xususan, masofaviy ta'lim texnologiyasi birinchi darajali maktab o'quvchilarining ota-onalari uchun ma'lumot olish jarayonini optimallashtirish va soddalashtirishga imkon beradi. Bu esa, ota-onalar ma'ruza materialini interaktiv tarzda o'rganishlari, shu bilan birga o'rganish uchun qulay vaqt va yaxshi kayfiyatni tanlashlari mumkin. O'qituvchilar o'z navbatida ma'ruzaning yanada ko'rgazmali, tushunarli bo'lishiga imkon beradi, pedagogika, psixologiya, huquq, AKT, sog'liqni saqlash sohasidagi yetakchi mutaxassisnlarni o'z ishlariiga jalb qiladi, masofadan o'qitishni tashkil qiladi va, eng muhimi, ota-onalarning fikr-mulohazalarini o'rganadi. Bunday ma'ruzalarda zamonaviy illustratsion ma'lumotlar mavjud, ular juda ko'p bo'lishi mumkin: videofilmlar, infografika, ma'lumotnomalar, dinamik tasvirlar shular jumlasiga kiradi.

Xulosa. Yuqorida ta'kidlab o'tganimizday, saytdagi ish faoliyati qo'shma, individual, tadqiqot ishlariiga bevosita moslashtirilishi lozim. Mamlakatimizda ota-onalar uchun tarbiyalashning bunday usullari endigina joriy etilmoqda. Ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatini oshirishning yangi yondashuvlari bugungi axborotlashgan jamiyat sharoitida ta'lim jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarishga asos bo'la oladi. Ishonch bilan aytish mumkinki, "ota-ona-o'qituvchi-pedagog" darajasidagi o'zaro ta'sir evolyutsiyasi haqida so'z borar ekan, ta'lim sohasidagi yangiliklar, ota-onalarning virtual-pedagogik madaniyatining namoyon bo'lishi uchun tubdan yangi imkoniyatlar ochib beradi. Aynan bu yondashuv uchunchi renessans talablariga to'la javob bergan holda Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida zamin yaratadi, deb hisoblaymiz.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: "O'zbekiston", 2003. 63-modda.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. 31-dekabr 2019-yil.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev. Mahalla tizimini takomillashtirish, mahallalarda tinchlik-osoyishtalikni mustahkamlash, jinoyatchilikning oldini olish masalalariga bag'ishlangan videoselektor ma'ruzasi. 12-fevral 2020-yil.
4. Taylaqova Sh. O'quvchi-yoshlar ma'naviyatini ommaviy axborot vositalari asosida takomillashtirish. Falsafa fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertasiya. 2018 yil.
5. Shayx Muxammad Sodiq Muhammad Yusuf. Ijtimoiy odoblar kitobi. -T.: "Hilol" nashriyoti, 2016-yil.
6. Xaydarova X.R. Ota-onalar virtual-pedagogik madaniyatining oiladagi ma'naviy muhitga ta'siri. "Maktab va hayot". Ilmiy-metodik jurnal. 2021 yil №2-soni, 13-15 betlar.